

דף כו.

עין משפט א.

או"ח סימן תקעה פעיף יא

עין בסעיף הקודם

עין משפט ט.

או"ח סימן תקמט פעיף א

א. חייבים להתענות בתשעה באב, ובשבעה עשר בתמוז, בג' בתשרי, ובעשרה בטבת^ה, משום הדברים הרעים שהיו בהם^ט.

דף כו:

עין משפט א.

או"ח סימן תקנא פעיף א

א. משנכנס אב ממעטין בשמחה^י, וישראל שיש לו דין עם א"י ישתמט

ה. וד' צומות אלו מפורשים בקבלה בזכריה פ' ח'. וכל אדם חייב לשוב בתשובה ולפשפש במעשיו באלו הימים יותר משאר הימים כי משום כך היתה התקנה.

ט. בט' באב אירעו ה' דברים וגם בי"ז בתמוז אירעו ה' דברים, בי"ז בתמוז – נשתברו הלוחות, ובוטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והועמד צלם בהיכל.

ובט' באב: נגזר על אבותינו במדבר שלא יכנסו לא"י, וחרב הבית בראשונה ובשניה, ונלכדה ביתר, ונחרשה העיר.

בג' בתשרי נהרג גדליה בן אחיקם וככתה גחלת ישראל שנשארה וסיבב גלותן.

בעשרה בטבת סמך מלך בבל על ירושלים והביאה במצור. כה"ח אות ד'.

בג' בתשרי הגם שיש אומרים דגדליה בן אחיקם נפטר ביום ר"ה ולא קברו אותו עד ג' בתשרי, ולפ"ז בעל ברית א"צ להשלים תעניתו כמו בשאר צומות, מ"מ יש להחמיר וצריך להשלים תעניתו. כה"ח אות ה'.

וּבד' צומות שחייבים להתענות אפי' קטני קטנים אין להאכיל אותם אלא לחם ומים. כה"ח אות ח'. מברכי יוסף. ודוקא קטנים שיש להם דעת. כה"ח אות ט', בסי' תק"נ ע"ש. חתן שאירע בימי חופתו באחד מד' צומות אלו יתענה. כה"ח אות ט'. וה"ה בעל ברית ג"כ יתענה חוץ מתענית אסתר שיש להקל. שם אות י'.

וּביום התענית ישמור האדם עצמו מכעס, ואם יש לו משא ומתן יעשה באמונה ובנחת יותר. כ"כ השל"ה.

באדם חלוש מותר לאכול בערב התענית יותר מהרגיל כדי שהתענית לא תזיק לו. כה"ח אות י"א.

י. ממשנה תענית כ"ו והיינו מר"ח] עד עשרה בו בכלל. ומי שנזהר שלא לשמוח בעשרה ימים אלו יזכה לעשרה דברים שעתידי הקב"ה לחדש לעתיד לבא כמו שאמרו במדרש

רבה פ' בא פ' ט"ו.

ממנו כ כיון שמזלו רע.

הגה: מילה שהיא מר"ח אב עד ט' באב נוהגים שהמוהל ובעל הברית ואבי הבן ל לובשין בגדי שבת מ, אבל בלי זה אסור ואפי' בשבת חזון אין מחליפין אלא הכתונת ב בלבד. ופורשין פרוכת של שבת אם לא שחל ט' באב בשבת ונדחה, שאין פורשין הפרוכת של שבת.

הגה: מי שיש לו נישואין בשבת נחמו, מותר לו ללבוש בגדי שבת ב בשבת חזון.

או"ח סימן תקנא סעיף ג

עין משפט ב.

ג. ה. שבוע שחל בו תשעה באב אסור לספור ולכבס אפי' אינו רוצה ללבושו עתה אלא להניחו אחר ט' באב ע, ואפי' אין לו אלא חלוק

ו וממעטין בשמחה פי' היינו שאין שמחין כלל כמ"ש התוס' במגילה דף ה' ע"ב. מ"א ס"ק א'. ומ"ב אות א'.

כ. ו היינו עד עשרה באב, ואם אפשר עד ר"ח אלול או לפחות עד ט"ו באב זה עדיף. כה"ח אות ג'.

והא"ר כתב דאפשר שמשמע מהגמ' גם ביום י"ז בתמוז עצמו ועשרה בטבת יש להשמט. ל. וכן אמו, כ"כ בח"א. מ"ב אות ד'. וכן אבי אבי הבן ואבי היולדת נהגו להקל ללבוש בגדי שבת הם ונשיהם, וה"ה לענין פדיון הבן. כה"ח אות ז'.

מ. וכאן אפי' לבנים ממש, אבל ביום ט' באב דבעל ברית לובש בגדים אחרים כמ"ש בסי' תקנ"ט סעיף ח' שם לא לבנים ממש.

ו ומ"מ חדשים אסור ללבוש. כה"ח אות ט', משערי תשובה אות א'.

ו לענין תספורת לבעל הברית אין להתיר מר"ח, אבל לדעת השו"ע דאין לאסור תספורת רק משבוע שחל בו תשעה באב היכא שתשעה באב חל ביום שבת או ביום ראשון בשבוע שאין דין שבוע שחל בו יש להתיר גם לבעל הברית בתספורת. כה"ח אות י'.

נ. ו היינו המעיל ולא החלוק, כ"כ בהגהת המרדכי, אבל י"א דמעיל אסור שזה דבר מפורסם אלא חלוק הפנימי בלבד מותר, וכך דעת האחרונים. והנוהג שלא להחליפו זה מנהג שטות דאינו לובשו אלא משום הזיעה. מ"א ס"ק ד' מרש"ל, והרבה קהלות גם באשכנז נוהגים ללבוש כל בגדי שבת. כה"ח אות י"ג.

ס. אבל לא בגדים חדשים. מ"ב אות ט'. ומ"מ תספורת אסור גם אם הוא חתן. כה"ח אות י"ח.

ע. ו ולהסתרק מותר גם לאיש בשבוע זה. מ"ב אות כ'. ואשה אסורה להסתפר ג"כ בשבוע זה לדעת הנו"ב, וכ"כ המשב"ז אות י"ג, אך לגלח הצדעין יש להקל באשה, והגם שיש מקילין ראוי להחמיר. כה"ח אות מ"ז.

ו ולגזוז הצפרנים כתב הט"ז בס"ק י"ג דגם למחמירים בתספורת מ"ז תמוז אין להחמיר בגזיזת הצפרנים רק בשבוע שחל בו תשעה באב, והמ"א מתיר גם בשבוע זה, ובפרט לצורך

אחד אסור.

ו. אין ללבוש או להציע גם המכובסים מקודם, ואפי' מטפחות הידים והשלחן אסור, וכיבוס שלנו פ מותר, אבל גיהוץ שלנו אסור, וכלי פשתן אין בהם איסור גיהוץ ז והרי הם ככיבוס שלנו שמותר. ודוקא לגהצן ולהניחן אחר ט' באב, אבל אסור ללבושן ק בשבוע זה.

ונהגו לאסור גם כלי פשתן ר אפי' בכבוס שלנו בין ללבוש בין לכבסם ולהניחם, ואין להקל בדבר כיון שנהגו איסור. ובזמן הזה שאין מכבסין במים לבד כל כיבוס בזה"ז הוי גיהוץ ואסור מדינא אפי' בכלי פשתן.

והנהגה: ואנו נוהגים להחמיר בכל זה מתחילת ר"ח ש עד אחר התענית, אם לא שזה צורך מצוה ת, אבל בט' באב עצמו לא תלבש האשה רק חלוק בדוק ז, וכן לכבוד שבת לובשים כלי פשתן ומציעים לבנים כמו בשאר השבתות ב.

שבת או לטבילה מותר גם לדעת הט"ז כ"כ המ"א. כה"ח אות מ"ח-מ"ט. וה"ה למוהל מותר לתקן צפרניו בשבוע זה.

ו ואם הצפרנים עודפים על הבשר שצריך לחתוך אותם דשם נתלים החיצונים והמגדל אותם עונשו קשה מאוד, בכה"ג מותר לחתוך אותם אפי' ביום ט' באב עצמו, ואם אפשר יעשה בידי או בשיניו. כה"ח אות מ"ט.

פ. היינו של חו"ל שאין הכיבוס יפה ככיבוס ארץ ישראל וע"כ מותר לכבס ולהניח אחר ט' באב, אבל לכבס וללבוש אסור בכל מקום, ב"י. מ"ב אות כ"ב. והיינו אפי' לדעה זו דהרי יש אוסרים וכן נהגו כמו שכותב השו"ע אח"כ.

צ. שאין חוששין לגהץ אותם כיון שהם סמוכין לבשר ומתמלאין בזיעה תמיד, כ"כ הטור, והרמב"ן כתב הטעם שאינם מתגהצים כהוגן ואין זיעה וטינוף יוצא מהם ומטעם שהם קרובין לבשר.

ומה שאין גיהוץ בכלי פשתן היינו בישנים אבל בחדשים יש בהם גיהוץ, והיינו גם בשל ארץ ישראל. מ"ב אות כ"ד.

ק. אפי' היו הכלי פשתן מגוהצין או מכובסין קודם שבוע זה. ב"י בשם הרמב"ן.

ר. ועשאו ככלי צמר, וא"כ אחרי שנהגו בהם איסור אפי' במים לבד אפי' להניחם לאחר כך ואפי' ע"י נכרית.

ש. ומי שאין לו אלא חלוק אחד יש להתיר לכבס מ"ח עד השבת. מ"ב אות כ"ט.

ת. שמותר גם בשבוע שחל ט' באב בתוכה. מ"ב אות ל'.

א. ואם אין לה נקי ובדוק מותר ליתן לכובסת א"י לצורך לבישת לבנים אפי' בט' באב עצמו. כה"ח אות ס"ב.

ב. ו ואם אין לו כותונת לשבת מותר לכבסה ע"י עכו"ם. מ"ב אות ל"ב. אבל תספורת אסור גם לכבוד שבת, דבלאו הכי אין רגילין להסתפר בכל ערב שבת. מ"ב שם.

הגה: אסור ליתן בגדים לכובסת א"י לכבסם מר"ח ואילך^ג, אבל קודם ר"ח מותר לתת לה אע"פ שמכבסת אותם אחר ר"ח^ד.

עין משפט ג.

או"ח סימן תקנב סעיף א

א. בערב תשעה באב לא יאכל אדם בסעודה שאוכל אחר הצות לא בשר ולא ישתה יין^ה ולא יאכל שני תבשילין^ו.

הגה:

אפי' משקים אחרים ממעט^ז בשתייתם ממה שרגיל לשתות.

ולא יאכל אחר סעודתו צונן^ח ולא שאר דברים שנוהג בהם, כדי שיתנהג בפרישות.

עין משפט ד.ה.

או"ח סימן קכט סעיף א

א. אין נשיאת כפים אלא בשחרית ומוסף ובנעילה ביוה"כ^ט, אבל לא

והצעת לבנים לכבוד שבת דמותר היינו על השלחן, אבל להחליף סדינים נהגו איסור. ט"ז ס"ק ד' בשם רש"ל. מ"ב אות ל"ג.

ג. אפי' ע"י אמירה בעלמא נהגו איסור, או מר"ח או משבוע שחל בו. כה"ח אות ס"ח. ואפי' לומר לא"י לכבס אחר ט' באב אסור, ולענין כלי פשתן מותר בכה"ג. מ"ב אות ל"ד.

ד. ואפי' תכבס אותם בשבוע שחל בו. מ"ב אות ל"ה מביאורי הגר"א.

ה. ממשנה תענית דף כ"ז. כדי להרבות אבלות ולזכור חרבן הבית ויצטער עליו. מ"ב אות א'.

ו. ולא יאכל בשר היינו מדינא דגמ' דאם מצד המנהג אסור קודם לכן כמ"ש בסי' תקנ"א סעיף ט'. וכן אסור לאכול תבשיל שנתבשל בו בשר שזה עדיף מבשר מלוח.

ז. וקפה לא נחשב לתבשיל. כה"ח אות ט'. ואין נכון לאכול סלט ירקות עם תבשיל בסעודה המפסקת וכן יוגורט עם תבשיל. כה"ח אות י"ג.

ח. דאם רגיל לשתות ד' כוסות ישתה ג' כוסות. מ"א ס"ק א'. מ"ב אות ד'.

ט. וכן מליח או קישואין כבושין במלח ומים או בחומץ. כה"ח אות ט"ו.

ט. תענית כ"ו. ואם איחר נשיאת כפים ביוה"כ בנעילה עד הלילה כתב המהרי"ל דנושאים כפיהם שהרי פדרים ואיברים מקרבן התמיד נשרפין כל הלילה. אך יש חולקים ואפי' עלה ירד, פר"ח, וכיון שיש פלוגתא בזה לכתחלה יש לזהר להשלים תפילת הנעילה עם שקיעת החמה וכמ"ש מר"ן בסי' תרכ"ג סעיף ב', אבל בדיעבד אם נמשכה עד הלילה ורוצים לעשות נשיאת כפים יש להם על מי לסמוך. ואם רוצה לומר או"א ברכנו בברכה ליכא חשש מידי כיון שאין זה אלא בקשה מותר גם אחרי צה"כ, כה"ח אות ב'.

במנחה משום שבאותה שעה שייך שהכהן יהיה בשכרות.^א

א. ב. גזרו במנחה של תענית משום מנחה של כל השנה, אבל בתענית שאין בה נעילה הואיל ותפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה, היא דומה לתפלת נעילה ואינה מתחלפת בשאר מנחה של כל השנה וע"כ יש בה נשיאת כפים.^ב

הגה: ועיין בסי' קכ"ח סעיף מ"ד.

עין משפט ו. או"ח סימן קכה סעיף לה

לח. מ. שתה רביעית יין בבת אחת לא ישא כפיו^ל, אבל שתה אותה בשני פעמים או נתן לתוכו מעט מים מותר לשאת כפיו^מ. ואם שתה יותר מרביעית אפי' בב' פעמים או מזוג לא ישא כפיו עד שיסיר יינו מעליו.

י. ואסור בנשיאת כפים כמבואר בסי' קכ"ח סעיף ל"ח. ובמוסף לא גזרו דאסור לאכול קודם מוסף, ודוקא טעימא בעלמא התיר מר"ן בסי' רפ"ו סעיף ג'.
כ. וכך פסק מר"ן השו"ע בסי' תקס"ו סעיף ח' דכל תענית צבור יש בה נ"כ. וכן עיקר, כה"ח אות ד'.

ו. וכהן שלא התענה מחמת אונס לא ישא כפיו עם כהנים האחרים. שם אות ה'. וה"ה ככהן חולה ביוה"כ שצריך לאכול אין לו לישא כפיו בנעילה. וצ"ע.
ז. ולכתחלה יש להתפלל כארבעים דקות לפני השקיעה ביום התענית, אך המתפללים קודם יש להם על מה לסמוך ונושאים כפיהם, כה"ח אות ז'.

ח. כיון שהוקש לעבודה בשעת ב"כ, ט"ז ס"ק ל"ד. וה"ה שאר דברים המשכרים ולא דוקא יין, ט"ז ס"ק ל"ה. וכתב דהואיל ואין בזה שיעור מפורש יש לאסור כלל, אבל לדעת המ"א בס"ק נ"ה בשאר משקין בנשיאת כפים אין איסור אלא א"כ הוא שיכור מהם כלוט, שאז פטור מכל המצות. וכ"כ המשב"ז שכן דעת מר"ן הב"י, ולכתחלה לא יעלה עד שיסיר יינו מעליו אפי' בשאר משקין, כה"ח אות רכ"ה.
ואם הגיע לשכרותו של לוט אם עלה מורידים אותו. ודעת מר"ן דאפי' ברביעית אם עלה מורידין אותו, אך לדינא יש לסמוך על המתירין בדיעבד כדי שלא לביישו, ואם עלה לא ירד. כה"ח אות רכ"ו.

ט. וביין מגיתו כיון דאסור לנזיר אסור לכהן המברך, כ"כ במ"א בס"ק נ"ב, אבל הא"ר חלק עליו ולכתחלה יש לחוש לדברי המחמירין, ובדיעבד אם עלה לא ירד, כה"ח אות רכ"ז.

מ. אם שתה בתוך הסעודה, אסור לישא את כפיו, אבל מדברי התוס' בתענית י"ז ע"א ד"ה ויודע משמע דבתוך הסעודה מותר בעבודה, וכ"ש א"כ לנשיאת כפים, ולדינא יש לפסוק לפי מה שהוא אדם דאם מרגיש בעצמו שאין בו שיכרות עולה.